

KUTSESTANDARD

Farmatseut, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Farmatseut, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Farmatseut on erialase kõrgharidusega tervishoiutöötaja, kes tunneb ravimite koostist, toimeid, koos- ja kõrvaltoimeid, ravimite valmistamise tehnoloogiaid ning oskab hinnata ravimite kvaliteeti. Farmatseut on tervishoiu-meeskonna liige, kellel on koos teiste tervishoiutöötajatega oluline roll ravimite ohutu ja eesmärgipärase kasutamise kindlustamisel ning terviseprobleemide/haiguste ennetamisel. Farmatseudid töötavad peamiselt üldapteekides, aga ka haiglaapteekides, ravimihulgimüügifirmades ja ravimifirmade esindustes. Farmatseudi tööks on kvaliteetse ravimiabi korraldamine ja pakkumine, terviseprobleemide/haiguste ennetamine, farmatseutilise hoole teenuse pakkumine, farmaatsiaeriala arendamine. Farmaatsia kutsealasse kuulub ka proviisori kutse. Proviisor ja farmatseut töötavad koostöös teiste tervishoiutöötajatega, proviisor juhendab erinevate tööülesannete täitmisel vajadusel farmatseuti. Proviisor ja farmatseut töötavad enamasti meeskonnas ning töö eeldab üldjuhul pidevat suhtlemist nii patsientide/klientide kui ka kolleegide ja teiste tervishoiutöötajatega.

A.2 Tööosad

A.2.1 Ravimite ja teiste apteegikaupade käitlemine

1. Hankimine.
2. Vastuvõtmine ja kontrollimine.
3. Säilitamine.
4. Väljastamine.
5. Transpordi korraldamine.
6. Käibelt kõrvaldamine.
7. Arvestus ja aruandlus.

A.2.2 Ravimite valmistamine

1. Ekstemporaalsete ravimite valmistamine.
2. Ravimite seeriaviisiline valmistamine.
3. Jaendamine.
4. Valmistamiskeskonna hindamine.
5. Ravimite ettevalmistamine manustamiseks.
6. Ravimite signeerimine ja tööprotsessi dokumenteerimine.

A.2.3 Ravimite kvaliteedi hindamine

1. Tooraine ja vaheprodukti kvaliteedi kontroll.
2. Lõpptoote kvaliteedi kontroll.
3. Tööstusliku toote kvaliteedi kontroll.
4. Dokumenteerimine.

A.2.4 Farmatseutiline hool

1. Pöördumise põhjuse väljaselgitamine.

2. Valikuvõimaluste pakkumine ja põhjendamine.
3. Koos patsiendiga sobiva lahenduse leidmine.
4. Ravimite ja teiste apteegikaupade kasutamise juhendamine.
5. Tagasiside küsimine ja ravitulemuse kontrolli tagamine.
6. Teabe analüüs ja edastamine.

A.2.5 Ravimite, nende kasutamise ja tervisekäitumise alane koolitamine

1. Koolitusvajaduse väljaselgitamine.
2. Koolituse ettevalmistamine.
3. Koolituse läbiviimine.
4. Tagasiside.

A.2.6 Esmatasandi tervise teenuse pakkumine

1. Pöördumise põhjuse väljaselgitamine.
2. Tervisenäitajate mõõtmine.
3. Tulemuste võrdlemine referentsväärtustega.
4. Dokumenteerimine.

A.2.7 Patsientide teenindamine ja suhtlemine

1. Esmamulje loomine.
2. Suhete loomine patsientide ja kolleegidega.
3. Sobiva käitumis- ja väljendusviisi valimine.
4. Oma seisukoha väljendamine.
5. Käitumine erinevates olukordades.
6. Patsiendi vajadustega arvestamine.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Farmatseudi töö on vastutusrikas, vaimselt ja emotsionaalselt pingeline. Ta puutub kokku ohuteguritega (infektsioonid, ohtlikud ained jm). Töö on enamasti graafiku alusel, võib esineda töötamist öösiti, nädalavahetustel ja/või pühade ajal.

A.4 Töövahendid

Farmatseudi peamiseks töövahenditeks on ravimite käitlemiseks ja patsiendi nõustamiseks vajalikud vahendid, nt IT-seadmed ja tarkvara, andmekogud, vahendid ravimite valmistamiseks ja analüüsiks, meditsiiniseadmed. Farmatseut kasutab kaitseriietust ja isikukaitsevahendeid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Farmatseudi töös on vajalikud täpsus, korrektsus, iseseisvus otsustamisel, vastutustunne, pingetaluvus ja empaatia- ja koostöövõime.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Farmatseut on farmaatsiaalase haridusega rakenduskõrgharidusõppe õppekava läbinud isik.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Farmatseut.

A.8 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks

Töötamist farmatseudina reguleerivad ravimiseadus ja tervishoiuteenuste korraldamise seadus.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel tuleb tõendada kõik kompetentsid.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.2.1 Ravimite ja teiste apteegikaupade käitlemine	EKR tase 6
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. omab ülevaadet laoseisust; hindab laovaru, arvestades toodete säilivust, kaubaringluskiirust, vajadust ning tellib tooted; 2. kontrollib toodete vastavust saatedokumentidele; kontrollib visuaalselt toodete kvaliteeti; vormistab kauba vastuvõtudokumendid vastavalt nõuetele; 3. säilitab tooted nõuetekohastes tingimustes; 4. kontrollib ravimite väljastamise eelduseks olevate dokumentide olemasolu ja nõuetekohasust; väljastab tooted vastavalt õigusaktides ja eeskirjades kehtestatud nõuetele; vormistab toote väljastamisega seotud dokumendid; 5. korraldab toodete transpordi vastavalt eeskirjale, arvestades toodete eritingimusi ning transpordiviisi; 6. kõrvaldab tagasikutsutud, defektsed, kõlbmatud ja aegunud ravimid käibelt; dokumenteerib ravimite käibelt kõrvaldamise vastavalt õigusaktidele; 7. peab ravimite ja teiste apteegikaupade nõuetekohast arvestust ja aruandlust. 	
B.2.2 Ravimite valmistamine	EKR tase 6
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. hindab tellimislehe või retsepti alusel ektemporaalse ravimi valmistamise vajalikkust ja valmistamise tehnoloogilist võimalikkust; valmistab nõutud ravimi, kasutades selleks ettenähtud tehnoloogiat ja järgides GPP (Good pharmacy practice) nõudeid; 2. valmistab ravimid seeriaviisiliselt, lähtudes valmistamise juhenditest; 3. jaendab apteegis valmistatud ja tööstuslikult toodetud ravimid vastavalt nõuetele; 4. hindab ravimite valmistamiseks ettenähtud tingimusi ja vahendeid; 5. valmistab ravimid manustamiseks ette, lähtudes ravimi omaduste kokkuvõttest (SPC - Summary of Product Characteristics); 6. signeerib valmistatud ja jaendatud ravimid vastavalt nõuetele; dokumenteerib tööprotsessi vastavalt nõuetele. 	
B.2.3 Ravimite kvaliteedi hindamine	EKR tase 6
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tooraine pakendi esmasel avamisel samastab aine vähemalt organoleptiliselt; kontrollib vajalike andmete olemasolu pakendil, vajadusel lisab puuduvad andmed; kontrollib ravimi valmistamiseks kasutatava tööstuslikult toodetud toime- ja abiaine kvaliteedisertifikaadi olemasolu ja sisu; 2. kontrollib iga valmistatud ja jaendatud ravimit organoleptiliselt sellele iseloomulike omaduste osas; hindab visuaalselt ravimi kogust ja pakendi sulgemiskindlust; kontrollib teise spetsialisti valmistatud ravimi kvaliteeti sobivate meetoditega; 3. hindab valmisravimi kvaliteeti organoleptiliselt; kõrvaldab ebakvaliteetse ravimi käibelt vastavalt nõuetele; 4. dokumenteerib aine ja ravimi vastuvõtmisel nõutavad andmed; dokumenteerib kvaliteedi kontrolli käigu ja tulemused. 	
B.2.4 Farmatseutiline hool	EKR tase 6
<p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. selgitab välja pöördumise sisu, tuginedes ravimiretseptile ja/või patsiendilt või tema esindajalt või retseptiandmebaasist saadud teabele ja oma erialastele teadmistele; konsulteerib vajadusel raviarstiga või proviisoriga; 2. rakendab motiveeriva nõustamise tehnikat; pakub medikamentoosseid või mittefarmakoloogilisi ravimeid või soovib patsiendil pöörduda arsti vastuvõtule, lähtudes ravimiretseptilt, patsiendilt või tema esindajalt saadud teabest ja oma erialastest teadmistest; konsulteerib vajadusel raviarstiga või proviisoriga; ravimi puudumisel teeb järelepärimisi apteegis või ravimite hulgimüügiettevõttes, tuginedes andmekogudele; 3. selgitab patsiendist tulenevaid ja ravitulemust mõjutavaid võivaid tegureid, k.a vastunäidustusi ravimi kasutamiseks, tuginedes patsiendilt või tema esindajalt saadud teabele ja oma erialastele teadmistele; konsulteerib vajadusel proviisoriga; 4. tutvustab ravimi toimet, manustamisviisi, annustamist, kõrval- ja koostoimeid, ravijärgimuse põhimõtteid ja säilitamist, tuginedes oma erialastele teadmistele ja ravimiandmebaasides toodud teabele; soovib vajadusel 	

lisaks erinevaid abivahendeid ja teisi apteegikaupu, selgitab nende kasutamist; tutvustab vajadusel esmaabivõtteid; konsulteerib vajadusel proviisoriga;

5. uurib, kas patsiendil on tekkinud lisaküsimusi; selgitab välja, kas patsient mäletab olulisemaid ravimiteabe aspekte ja vajadusel kordab need üle; soovib ravimite kasutamisega seotud probleemide tekkimisel konsulteerida farmatseudi/proviisori või arstiga;

6. kasutab tõendus põhiseid teabeallikaid; leiab, analüüsib ja tõlgendab patsiendi ravimite ja haigusnähtudega seotud teavet; edastab saadud teabe patsiendile või tema esindajale.

B.2.5 Ravimite, nende kasutamise ja tervisekäitumise alane koolitamine	EKR tase 6
---	-------------------

Tegevusnäitajad:

1. osaleb meeskonnaliikmena sihtrühma (nt patsiendid, kolleegid, teised tervishoiutöötajad, erinevad elanike rühmad) koolitusvajaduse väljaselgitamisel;
2. osaleb koolituse kavandamisel ja ettevalmistamisel meeskonnaliikmena;
3. osaleb koolituse läbiviimisel, lähtudes kavandatud ja talle antud rollist/ülesannetest;
4. kogub ja analüüsib tagasisidet ning teeb vajadusel muudatusettepanekuid korraldusmeeskonnale.

B.2.6 Esmatasandi tervise teenuse pakkumine	EKR tase 6
--	-------------------

Tegevusnäitajad:

1. selgitab läbi proaktiivse suhtluse välja patsiendi pöördumise põhjuse;
2. mõeldab esmaseid tervisenäitajaid, kasutades tervisenäitajate mõõtmise tehnikaid, vahendeid ja aparatuuri; rakendab infektsioonikontrolli meetmeid; käitleb tekkinud ohtlikke jäätmeid vastavalt kehtestatud nõuetele;
3. võrdleb saadud tulemusi referentsväärtustega; suunab patsiendi vajadusel proviisori või teise tervishoiutöötaja vastuvõtule;
4. dokumenteerib ning säilitab saadud tulemused, lähtudes andmekaitse seadusest.

B.2.7 Patsientide teenindamine ja suhtlemine	EKR tase 6
---	-------------------

Tegevusnäitajad:

1. loob positiivse õhkkonna ning meeldiva esmamulje; kuulab vestluspartnerit ja esitab asjakohaseid küsimusi;
2. loob head suhted patsientide ja kolleegidega; suhtleb edukalt erineva positsiooni, kultuuritausta ja maailmavaatega inimestega;
3. hindab suhtlemispartnerit ja situatsiooni oma professionaalsetest teadmistest lähtuvalt; valib sobivaima käitumis- ja väljendusviisi, säilitades nii kontrolli olukorra üle;
4. väljendab oma seisukoha kindlalt ja hinnanguvabalt, aktsepteerib enese ja teiste vajadusi;
5. käitub erinevates olukordades tasakaalukalt ja eesmärgipäraselt, reageerib adekvaatselt; tuleb toime negatiivse suhtumise ja nõudmistega ning säilitab kontrolli olukorra üle;
6. märkab ning arvestab patsiendi vajadusi, sh arvestab patsiendi erivajadusega ning valib sobiva käitumis- ja suhtlemisviisi, arvestades patsiendi vanuse, puude ja toimetulekuga.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.8 Farmatseut, tase 6 kutset läbiv kompetents	EKR tase 6
---	-------------------

Tegevusnäitajad:

1. kasutab oma töös eesti keelt tasemel C1 (vt lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused);
2. kasutab oma töös arvutit vastavalt arvuti kasutamise oskuse baasmoodulitele Arvuti põhitõed, Interneti põhitõed, Tekstitöötlus, Tabelitöötlus ning standardmoodulitele Esitlus, Andmebaasid, IT-turvalisus ja Koostöö internetis (vt lisa 2 Arvuti kasutamise oskused);
3. kogub, süstematiseerib ja kasutab tööks ja enesearendamiseks vajalikku teavet; seab enesearendamisele eesmärgid ja arendab ennast sihipäraselt; hindab oma erialast koolitusvajadust ja teeb ettepanekuid koolituskava koostajale;
4. järgib oma tööga seonduvaid õigusakte; arvestab organisatsioonis kehtestatud nõudeid;
5. järgib oma töös andmekaitse seadust ja konfidentsiaalsusnõudeid;
6. järgib kutsetootust ja kutse-eeetikat (vt lisa 3 Eetikakoodeks);
7. toetub faktidele, eristab arvamused ja oletused tõendus põhisest teabest; kasutab asjakohaseid teabeallikaid;
8. annab vajadusel esmaabi.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	23-15112016-2.2/5k
2. Kutsestandardi koostajad	Karin Alamaa-Aas, Eesti Proviisorite Koda Liisa Eesmaa, Eesti Haiglaapteekrite Selts Lilian Ruuben, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Kaidi Sarv, Eesti Apteekrite Liit Kristiina Sepp, Eesti Apteekide Ühendus Reet Teemets, Eesti Farmatseutide Liit Piret Uibokand, Eesti Farmaatsia Selts Daisy Volmer, Tartu Ülikooli farmaatsia instituut
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	4
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	15.11.2016
6. Kutsestandard kehtib kuni	20.10.2021
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3213 Farmaatsiatehnikud ja farmatseudi abilised
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Assistant Pharmacist, level 6
C.3 Lisad	
Lisa 1	Keelte oskustasemete kirjeldused
Lisa 2	Arvuti kasutamise oskused
Lisa 3	Eetikakoodeks